

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ТЕОРІЇ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ»

Галузь знань **24 Сфера обслуговування.**
Спеціальність **242 Туризм.**

Освітньо-професійний ступінь – *фаховий молодший бакалавр.*
Статус дисципліни – *вибіркова.*
Мова викладання, навчання та оцінювання – *українська.*

Розробник:

НАДУРАК Віталій Вікторович – доктор філософських наук, професор.

Затверджено Педагогічною радою
Фахового коледжу
ЗВО «Університет Короля Данила»
Протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.
Голова Педагогічної ради

Інна Варварук
Інна ВАРВАРУК

Схвалено на засіданні циклової комісії
із загальноосвітніх дисциплін
та дисциплін загальної підготовки.
Протокол № 1 від «25» серпня 2022 р.
Голова циклової комісії

Людмила Остапова

Людмила ОСТАПОВА

Схвалено на засіданні циклової комісії
з готельно-ресторанної справи та туризму
Протокол № 1 від «25» серпня 2022 р.
Голова циклової комісії

Оксана Мальована

Оксана МАЛЬОВАНА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів ECTS	2	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16 (в годинах)
	практичні	14 (в годинах)
Самостійна робота		30 (в годинах)
Форма підсумкового контролю	Залік	

Мета дисципліни: навчальної дисципліни полягає у формуванні в студента вміння аналізувати процес мислення на предмет його відповідності критеріям раціональності.

Завдання дисципліни:

- розвинути навичку прискіпливо (критично) ставитись до власного мислення;
- навчитись основних принципів й правил правильного мислення;
- навчитись виявляти типові помилки мислення та уникати їх.

Предмет дисципліни: метамислення адаптоване для критичного аналізу звичайного мислення.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни студент:

- знатиме основні принципи функціонування людського інтелекту;
- знатиме які існують когнітивні упередження та вмітиме їх долати;
- вмітиме виявляти логічні помилки в міркуваннях;
- вмітиме використовувати базові знання статистики та теорії ймовірностей у щоденній практиці мислення;
- знатиме, які існують основні методи наукового дослідження, та як правильно їх використовувати у буденному житті;
- демонструватиме здатність використовувати здобуті знання у процесі прийняття рішень.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
	Основи наукового пізнання
	Особистісна ефективність

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

стандарту фахової передвищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм», набуття яких доповнюється вивченням навчальної дисципліни

«Основи теорії критичного мислення»

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК7.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	• Розв'язувати типові спеціалізовані задачі у професійній діяльності. • Здійснювати пошук, оброблення й аналізування інформації з різних джерел у професійній діяльності. • Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для розв'язання професійних задач.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені практичні заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій студентам за індивідуальним графіком навчання. Якщо студент відсутній з поважної причини на семінарському (практичному занятті), він/вона відпрацьовує це заняття протягом трьох тижнів. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж та Положення про систему внутрішнього розпорядку. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавленість, дискувати, ставити запитання викладачеві і під час лекцій, і під час семінарських занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися одне до одного, бути зваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти повинні діяти на основі положення про академічну доброчесність, що діє в коледжі. Будь-які прояви академічної недоброчесності врегульовуються відповідно до чинних в університеті правил і положень.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання директора коледжу.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції), практичні (виконання практичних завдань під час занять та розв'язування практичних завдань на комп'ютерах);
- за видами занять: лекції ; практичні заняття (індивідуальні та групові справи);
- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності: розв'язання кейсів;
- - за видами контролю: усні перевірки самостійної роботи студентів, практичні завдання, використання комп'ютерних засобів тестування.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Система оцінювання результатів навчання студентів III курсу за освітньо-професійною програмою «Туризм» здійснюється відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Під час вивчення дисциплін освітньо-професійної програми фахової передвищої освіти результати навчання оцінюються за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”. Середня оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно з нижченаведеною таблицею відповідності.

Оцінка за національною шкалою / national grade	Рівень досягнень, бали / marks
Національна диференційована шкала	
Відмінно / Excellent	90 – 100
Добре / Good	76 – 89
Задовільно / Satisfactory	60 – 75
Незадовільно / Fail	0 – 59
Національна недиференційована шкала	
Зараховано / Passed	60 – 100
Не зараховано / Fail	0 – 59
Шкала ECTS	
A	90 – 100
B	83 – 89
C	76 – 82
D	68 – 75
E	60 – 67
FX	35 – 59
F	0 – 34

При цьому, оцінки повинні відповідати таким критеріям:

❖ **«відмінно»** – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко й всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

❖ **«добре»** – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;

❖ **«задовільно»** – здобувач освіти в основному опанував теоретичні знання навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

❖ **«незадовільно»** – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та

рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Підсумковий (семестровий) контроль

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами програмних результатів навчання з навчальної дисципліни після завершення вивчення дисципліни. Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену або диференційованого заліку у вигляді комп'ютерного тестування, а у визначених цикловою комісією випадках – письмово і/або усно для студентів, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Якщо підсумковий контроль навчальної дисципліни передбачає недиференційований залік, то при наявності в студента за поточний контроль 35 балів і більше, йому виставляється «зараховано».

Підсумкове тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях закладу освіти (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 питань різного рівня складності.

За результатами підсумкового контролю (екзамен/диференційований залік) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційної сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії.

Отриманий під час підвищення рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

2. Поточний контроль

Фіксація поточного контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» (далі – Журнал) на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять. На результати поточного контролю й оцінювання впливають:

- рівень знань, продемонстрований студентом у відповідях, виступах, дискусії;
- практичні навички з теми;
- активність під час обговорення питань;
- результати виконання й захисту проєктів;
- самостійність опрацювання теми;
- проведення розрахунків та контрольних робіт тощо.

Якщо здобувачі освіти користуються повною довірою викладача внаслідок свідомого ставлення до знань, то в процесі аудиторного навчання можна застосувати й *самоконтроль* – довірити їм виставляти оцінку самим собі. Усі пропущені заняття, а також отримані негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять. За результатами поточного оцінювання студенти можуть отримати максимум 60 балів. Підсумкова оцінка в Журналі генерується автоматично. До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали **35 і більше балів.** Усі студенти, що отримали **34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю** і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни упродовж наступного навчального семестру.

3.Самостійна робота

Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань. Поточний контроль самостійної роботи передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення семінарських, практичних занять, навчальної практики. Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, есе, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОПТИМІЗАЦІЙНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛЬ»

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1: Як ми мислимо

Розділ 1. «Сам собі шахрай»

- 1.Помилки у сприйнятті реальності (розпізнавання паттернів, парейдолія, ілюзія кластеризації, гіперактивність у пошуках суб'єкта).
- 2.Помилки пам'яті.

Розділ 2. «Евристики та когнітивні упередження»

1. Система 1 та Система. Когнітивна легкість. Ефект знайомства.
2. Евристики.
 - 2.1 Евристика доступності.
 - 2.2 Евристика репрезентативності.
 - 2.3 Евристика афекту. Раціоналізація.
3. Когнітивні упередження.
 - 3.1 Ефект ореолу.
 - 3.2 Упередження підтвердження.
 - 3.3 Упередження самолюбства. Фундаментальна помилка атрибуції. Стратегії захисту власного «я».
 - 3.4 Упередження оптиміста. Упередження песиміста.
 - 3.5 Помилка планування.
 - 3.6 Приймати бажане за дійсне.
 - 3.7 Ретроспективний детермінізм.

Тема 2. Як мислити правильно

Розділ 1. Як мислять вчені. У пошуках причин.

1. Мислення як перевірка гіпотез.
 - 1.1 Тестування гіпотези.
 - 1.2 Критерії хорошої гіпотези
 - 1.3 Екстравагантна гіпотеза,
 - 1.4 Бритва (лезо) Оккама.
2. Що таке причина.
 - 2.1 Помилка «після цього отже з причини цього» та «єдиної причини».
 - 2.2 Методи пошуку причинних зв'язків.
 - 2.3 Кореляція та причинний зв'язок.

Розділ 2. «Міркування. Індукція та її помилки»

1. Загальна характеристика міркувань та їх види.
 - 1.1 Дедуктивні міркування.
 - 1.2 Індуктивні міркування.
 - 1.3 Помилка ділення і складання.
 - 1.4 Аналогія. Фальшива аналогія.
2. Поспішне узагальнення та його різновиди.
 - 2.1 Упереджений приклад.
 - 2.2 «Збирання вишень» (Cherry picking).
 - 2.3 Помилка анекдотичного випадку.
 - 2.4 Як уникнути поспішного узагальнення.
 - 2.5 Ефект фокусування.

Тема 3. «Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити»

1. Статистика
 - 1.1 «Закон малих чисел».
 - 1.2 Прагнення знайти причини статистично нормальним подіям.
 - 1.3 Генеральна сукупність та вибірка.
 - 1.5 Абсолютна та відносна кількість.
2. Теорія ймовірностей.
 - 2.1. Простір можливих подій.
 - 2.2 Помилка гравця.
 - 2.2.1. Нормальний розподіл.
 - 2.3. Регресія до середнього.
 - 2.4. Неймовірні збіги.
 - 2.5. Евристика доступності.
 - 2.6. Нехтування ймовірністю.
 - 2.7. Апріорна ймовірність та евристика репрезентативності.
 - 2.8. Помилка кон'юнкції.
 - 2.9. Розуміння везіння.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва тем	Кількість годин

п/п		всього	аудиторних	лекцій	практичних	самостійна робота
1	Як ми мислимо	26	14	8	6	12
2	Як мислити правильно	16	8	4	4	8
3	Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити	18	8	4	4	10
	Загальна кількість годин на вивчення дисципліни	60	30	16	14	30

3. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	№ заняття	Теми лекцій	Кількість годин
1	Лекція 1	Сам собі шахрай.	2
2	Лекція 2,3,4	Евристики та когнітивні упередження	6
3	Лекція 5	Як мислять вчені. У пошуках причин.	2
4	Лекція 6	Міркування. Індукція та її помилки.	2
5	Лекції 7,8	Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити	4
Всього лекційних занять			16

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ заняття	Назва теми	Кількість годин
1	9	Сам собі шахрай.	2
2	11	Евристики та когнітивні упередження	4
3	12	Як мислять вчені. У пошуках причин.	2
4	13	Міркування. Індукція та її помилки.	2
5	14-15	Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити	4
Всього практичних занять			14

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1. Як ми мислимо	Опрацювати теоретичні питання теми. Прочитати, прослухати чи переглянути рекомендовані джерела	12	1-10
Тема 2. Як мислити правильно	Опрацювати теоретичні питання теми. Прочитати,	8	7

	прослухати чи переглянути рекомендовані джерела		
Тема 3. Як знання статистики та теорії ймовірностей допомагає правильно мислити	Опрацювати теоретичні питання теми. Прочитати, прослухати чи переглянути рекомендовані джерела	10	7,10
Разом самостійної роботи студентів		30	

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
для підготовки до підсумкового контролю

1. Помилки у сприйнятті реальності (розпізнавання паттернів, парейдолія, ілюзія кластеризації, гіперактивність у пошуках суб'єкта).
2. Помилки пам'яті.
3. Система 1 та Система. Когнітивна легкість. Ефект знайомства.
4. Евристики.
5. Евристика доступності.
6. Евристика репрезентативності.
7. Евристика афекту. Раціоналізація.
8. Когнітивні упередження.
9. Ефект ореолу.
10. Упередження підтвердження.
11. Упередження самолюбства. Фундаментальна помилка атрибуції. Стратегії захисту власного «я».
12. Упередження оптиміста. Упередження песиміста.
13. Помилка планування.
14. Приймати бажане за дійсне.
15. Ретроспективний детермінізм.
16. Мислення як перевірка гіпотез.
17. Тестування гіпотези.
18. Критерії хорошої гіпотези
19. Екстравагантна гіпотеза,
20. Бритва (лезо) Оккама.
21. Що таке причина.
22. Помилка «після цього отже з причини цього» та «єдиної причини».
23. Методи пошуку причинних зв'язків.
24. Кореляція та причинний зв'язок.
25. Загальна характеристика міркувань та їх види.
26. Дедуктивні міркування.
27. Індуктивні міркування.
28. Помилка ділення і складання.
29. Аналогія. Фальшива аналогія.
30. Поспішне узагальнення та його різновиди.
31. Упереджений приклад.
32. «Збирання вишень» (Cherry picking).
33. Помилка анекдотичного випадку.
34. Як уникнути поспішного узагальнення.
35. Ефект фокусування.

36. «Закон малих чисел».
37. Прагнення знайти причини статистично нормальним подіям.
38. Генеральна сукупність та вибірка.
39. Абсолютна та відносна кількість.
40. Простір можливих подій.
41. Помилка гравця.
42. Нормальний розподіл.
43. Регресія до середнього.
44. Неймовірні збіги.
45. Евристика доступності.
46. Нехтування ймовірністю.
47. Априорна ймовірність та евристика репрезентативності.
48. Помилка кон'юнкції.
49. Розуміння везіння.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Матеріали курсу дистанційного навчання. Система дистанційної освіти ЗВО «Університет Короля Данила». Режим доступу: <https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3999#section-0>
2. Війна та оптимізм. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/viyna-v-ukrajini-chi-varto-govoriti-pravdu-pro-te-shcho-vidbuvayetsya-na-fronti-novini-ukrajini-50251098.html>
3. Вони вкрали наше майбутнє. Моєму обуренню немає меж. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/facebook-ta-twitter-chomu-negativni-novini-otrimuyut-bilshiy-rozgosol-ostanni-novini-50142423.html>
4. Гра в рулетку на дорозі. Як уникнути ДТП – науковий підхід. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/pdr-yak-uniknuti-avariji-na-dorogah-novini-ukrajini-50184821.html>
5. Коронавірус та теорії змови. Чому деякі люди не вірять в пандемію. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/koronavirus-v-ukrajini-chomu-lyudi-viryat-v-teoriji-zmovi-novini-ukrajini-50128310.html>
6. Критичне мислення. Помилка планування. Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=iiqwk2_UE0&t=1s
7. Критичне мислення. Упередження підтвердження. Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=OZJOzJ6rmQY&t=3s>
8. Помилка планування. Чим корисний песимізм. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/planuvannya-chim-korisniy-pesimizm-ta-koli-zavazhaye-optimizm-psihologiya-50151276.html>
9. Чи вірять росіяни у власну брехню. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/rosiyska-propaganda-chomu-rosiyani-viryat-svojim-feykam-pro-ukrajinu-ostanni-novini-50268360.html>
10. Чому трапляються дива. Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/opinion/chudesayak-vcheni-poyasnyuyut-chudes-ostanni-novini-50201658.html>
11. Що таке критичне мислення. Режим доступу: http://www.nrcu.gov.ua/schedule/play-archive.html?periodItemID=2661227&fbclid=IwAR0mos5qEILiVW4qRk0XeiDc330Oe-R4yTDOy21cg3MM_LQj_isI1MwFVMc

*** - вказані підручники наявні в університетській бібліотеці**